

DZIENNIK

ZARZĄDU

M. ŁODZI

Redakcja i Administracja
Pl. Wolności 14, I piętro, tel. 218-03
Adminstr. czynna od ś. 9—12 w p.
Redakcja od godz. 2—3 po poł.

Ceny ogłoszeń: Zwyczajne: 1 kolumna — zł. 100.—; 1/2 kolumny — zł. 50.—; 1/4 kol. — zł. 25; 1/8 kol. — zł. 15. Drobne po 10 gr. za 1 wyraz najmniejsze ogłoszenie zł. 1.—

Prenumerata: Miesięcznie zł. 1.—

Geny egzemplarza zł. 0.30

Nr. 31 (667)

Łódź, dnia 2 sierpnia 1932 r.

Rok XIV

Treść numeru: Międzynarodowy Kongres Miast w Londynie (c. d.). — Okólniki. — Kronika Miejska. — Ogłoszenia.

STANISŁAW RAPALSKI.

Międzynarodowy Kongres Miast w Londynie.

II.

REFERAT

„MIEJSCOWE SYSTEMY SAMORZĄDOWE W PRAKTYCE“.

Przez cały czas obrad przewodniczył sędziwy dr. F. Vibaut — prezes zarządu Międzynarodowego Związku Miast, narodowości — Holender.

Delegacje, korzystające z urządzeń mikrofonowych siedziały grupami w bocznych krzesłach sali, zaopatrzonych w słuchawki radiowe. W środku sali najliczniejsza delegacja angielska. Każde przemówienie tłumaczone było na języki: angielski, polski, francuski, niemiecki i hiszpański. Ostatnie cztery korzystały z aparatury mikrofonowej. Delegację polską obsługiwał oficjalny tłumacz, wyznaczony przez ambasadę polską w Londynie.

Tematem obrad Kongresu były dwa referaty: 1) Miejscowe (Terytorjalne) Systemy Samorządowe w Praktyce, 2) Przygotowania Urzędników Komunalnych. Generalnym referentem sprawy „Miejscowe Systemy Samorządowe w Praktyce“ był p. Montagu Hariss — dyrektor brytyjskiego ministerstwa zdrowia, członek zarządu Międzynarodowego Związku Miast i generalny sekretarz Kongresu.

Ze względu na ciekawą treść, referat podaję w streszczeniu:

Jest wielkim zaszczytem dla mnie — dowodzi w swym referacie p. Montagu Hariss — po raz drugi na Międzynarodowych Kongresach Związku Miast wygłosić referaty jeneralne. Pierwszy raz w roku 1925 w Paryżu miałem możliwość wygłoszenia referatu na podstawie materiałów, otrzymanych z Królewskiej Komisji Zarządu Ko-

munalnego i ogłoszonych pod tytułem: „Zarządy Komunalne w Różnych Krajach”.

Muszę wskazać na ten referat (z roku 1925), ponieważ on zawierać winien dla obecnego Kongresu dostateczne dane o ramach pewnych systemów zarządów komunalnych w odpowiednich krajach i ponieważ jest życzeniem w tym roku, po Kongresie w Hiszpanji w roku 1929, na którym rozpatrywane były sprawy finansowe, aby na tej podstawie stworzyć sobie pogląd na warunki, w jakich wymienione instytucje zarządów komunalnych pracowały w praktyce.

Nieszczęściem jest to temat szczególnie trudny, ażeby otrzymać należyte jasne informacje i odpowiedzi na postawione piśmienne zapytania i jasnym jest, że pomimo poczynionych omówień przy poszczególnych zapytaniach mogą powstać znaczne nieporozumienia.

W całym szeregu wypadków otrzymane odpowiedzi głoszą: „prawo przewiduje” to lub tamto lub, „prawo nie przewiduje” tego lub tamtego, podczas, gdy życzeniem było otrzymać odpowiedzi nie co prawo przewiduje lub nie, a jak jest w praktyce.

Naprzykład, ażeby wskazać poszczególny wypadek na pytanie: „w jakich granicach mogą którzykolwiek urzędnicy samodzielnie postępować” otrzymano odpowiedź: „tego prawo nie przewidywało”.

Przy stawianiu pytania nie myślano, czy to jest prawem przewidziane, lecz chciano wogóle wiedzieć, czy urzędnicy rzeczywiście postępują samodzielnie na swoją własną odpowiedzialność albo, czy wykonywują czynności swoje podług otrzymanych ścisłych przepisów.

Ja muszę obawiać, że zbieranie drogą zapytań informacji w sprawach, które Kongres interesują, jest bardzo trudne. Będę jednak usiłował dać rzut na niektóre punkty widzenia zarządu komunalnego. Ogólne zestawienie odpowiedzi na rozesłane zapytania dałoby zbyt suty materiał, aby nim obciążyć Kongres. Ja myślę, że wybrane przeze mnie punkty wzbudzą ogólne zainteresowanie i dadzą pożyteczny materiał do dyskusji.

Przez wybory wyznaczone zebranie. Pod tym pierwszym tytułem powstające główne pytania odnoszą się do charakteru zebrań, powstałych z wybranych rad miejscowych. Pytania odnoszące się do czynności (funkcjonowania) tych ciał będą omówione lepiej przy dalszych rozważaniach.

We wszystkich prawie w rachubę wchodzących krajach są rady miejscowe z wyboru i w wypadku wyboru bezpośrednio władz komunalnych, wybrane przez wyborców, placących podatki, wyjątek stanowią Włochy, częściowo Czechosłowacja i Węgry. Nie jest zadaniem niniejszego referatu rozpatrywanie warunków, na jakich przeprowadzane są miejscowe wybory jednak ważnym jest, z jakich klas ludności wchodzi wyborcy do rad. W większości krajów wyborcy są sami wybierani i jako kwalifikację do wyboru potrzebny jest pewien czas zamieszkiwania w danej miejscowości i posiadania obywatelstwa. Dlatego też przeważnie odpowiedzi brzmią, że wyborcy pochodzą ze wszystkich klas ludności. W raportach z Anglji i Walji ten punkt jest dokładniej sprecyzować. W miastach, w ogólności, pewna umiarkowana ilość członków rady jest w rękach fabrykantów i kup-

ców. Również są reprezentowani pracownicy, lekarze miejscowi. W ostatnich latach daje się zauważyć znaczny wzrost zastępców klas pracujących. W okręgach wiejskich rady składają się z niewielkiej liczby szlachty, następnie z wielkich posiadaczy, drobnych posiadaczy i dzierżawców oraz handlujących i pracujących. W okręgach przemysłowych przeważają przedstawiciele przemysłu, lecz nie równomiernie. W tych wypadkach są wybierani przedstawiciele wielkich przedsiębiorstw handlowych i zorganizowanych robotników.

W Islandji w wiejskich okręgach wybierani są do władz miejscowych farmerzy, a w miastach drobni kupcy i robotnicy.

W wyborach na Łotwie w roku 1928—1931 do rad miejskich wybrani:

zawodowi urzędnicy	—	26%
handlowcy i fabrykanci	—	19%
właściciele nieruchomości	—	17%
robotnicy	—	9%
urzędnicy	—	8%
zrzeszeni rzemieślnicy	—	17%
różni	—	4%

Członkami komunalnych rad na Litwie są przeważnie chłopi, mała ilość wielkich posiadaczy ziemskich, rzemieślnicy i robotnicy.

Interesujące jest zestawienie pod względem zawodowym członków rad komunalnych w Polsce w roku 1927, a mianowicie:

Zawód	gminy wiejskie	małe miasta	większe miasta	rady okręgowe
rolnicy	504	876	449	276
urzędnicy	4251	1817	726	637
duchowni	1619	259	68	167
wielcy właściciele ziemscy	3212	103	8	53
mali posiadacze rolni	146801	2225	107	3883
fabrykanci, kupcy i rzemieślnicy	7811	5718	916	660
robotnicy przemysłowi	1250	470	167	77
robotnicy inni	8036	690	138	354
różni	851	402	121	121

Jest interesującym, że w Niemczech po wyborach, do miejscowych władz komunalnych, partie polityczne mają zwyczaj wystawiać jako kandydatów ludzi będących już członkami rad komunalnych, znajdujących się w danej miejscowości.

We Włoszech w gminach o ludności poniżej 100 tysięcy członkowie rad mianowani są przez prefekta, w gminach o ludności przewyższającej 100 tysięcy członków rad wybierają korporacje gospodarcze lub związki. W wielkich komunach członkowie rad mianowani są przez Ministra Spraw Wewnętrznych. Układ takiej rady jest tak pomyślany, aby wszystkie klasy producentów i pracowników były reprezentowane proporcjonalnie, przytem ilość przedstawicieli producentów wynosić winna tyle, ile rzemieślników i pracowników umysłowych.

Z reguły $\frac{3}{4}$ miejsc przeznaczonych dla producentów zajmują rolnicy, fabrykanci, przemysłowcy, rzemieślnicy i kupcy, a pozostali resztę. Z liczby zarezerwowanej dla pracowników $\frac{1}{2}$ zarezerwowana

jest dla umysłowych pracowników włącznie z akademikami i artystami, pozostałe $\frac{1}{2}$ przeznaczone są dla innych kategorii pracowników.

Skład rad na Węgrzech jest bardzo skomplikowany. Rady składają się z osób wybranych przez wszystkich wyborców, przez wyborców, płacących najwyższe podatki, przez korporacje akademickie, przez związki religijne i t. p. Wielu jest wchodzących ex officio, członków dożywotnich, kooptowanych przez rady. System podobny do wyborów kurjalnych. Rady wiejskich okręgów liczą od 120 do 600 członków, okręgów miejskich od 48 do 400.

W Czechosłowacji $\frac{1}{3}$ członków rad departamentów (województw) mianują władze centralne, zaś w radach powiatowych $\frac{2}{3}$ członków mianują te władze.

W Stanach Zjednoczonych istnieją wybierane korporacje do wszelkiego rodzaju lokalnych władz, lecz ilość członków tych korporacji z wyjątkiem wielkich miast jest bardzo mała, tak, że nie mogą mieć charakteru reprezentacyjnego, jak w innych krajach. Rada Nowego Jorku liczy 75 członków, Chicago — 50 członków; miasta ponad 200 tysięcy mieszkańców mają rady składające się z 50 członków. Rady małych miast, wsi i hrabstw mają zwykle po 3 po 7 członków. Zwraca się jednak wielką uwagę na kwalifikacje członków rad i stawia się im duże wymagania pod tym względem.

W ostatnich czasach istnieje tendencja jeszcze zmniejszenia liczebności członków rad.

Rada miasta Aleksandrji (Egipt) składa się z 28 członków, z których 6 jest stałych, 8 wyznaczonych przez rząd, 6 wybranych przez kolegijum wyborców, 3 przez eksporterów, 3 przez importerów i 2 przez właścicieli wielkich posiadłości.

W większej części krajów wybory do rad są bezpośrednie, choć w niektórych są pośrednie. W niewielkiej ilości krajów, niewybrani członkowie rad mogą zostać przydzieleni.

Wynagrodzenie członków rad. Zwyczajni członkowie rad nie otrzymują wynagrodzenia, z wyjątkiem Stanów Zjednoczonych i Kopenhagi. W Stanach Zjednoczonych mała liczba radnych od 3 do 7 — z wyjątkiem wielkich miast — powoduje to, że członkowie rad odpowiadają raczej korporacjom wykonawczym innych krajów. Radni w Nowym Yorku otrzymują po 5.000.— dolarów rocznie; to samo w Detroit, i w Filadelfji. W Pittsburgu pensja radnych wynosi 6.500 dolarów. W wielu małych wsiach i miasteczkach radni nie otrzymują żadnego wynagrodzenia. Radni wiejskich okręgów, z wyjątkiem tych, w których mają pensje, otrzymują djety, które wynoszą od 4 do 10 dolarów plus przejazdu.

Zapłata i wynagrodzenie członków rad w sposób rozmaity są stosowane w Belgji, Finlandji, Holandji, na Łotwie, a także w Berlinie i Lozannie.

W niektórych krajach stosowany jest zwrot kosztów przejazdu.

Posiedzenia rad w miastach odbywają się częściej aniżeli w wiejskich gminach. W dużych miastach są z reguły posiedzenia co tydzień, w innych — co miesiąc. W Berlinie odbywają się posiedze-

nia rady co 14 dni. W Londynie co tydzień. W miastach Francji muszą się rady zbierać 4 razy rocznie na 14-dniowe obrady. Posiedzenie budżetowe trwa 6 tygodni. W hrabstwach i okręgach Anglii obradują rady co kwartał 1 dzień, w Norwegji rady zbierają się 1 raz w roku na cały tydzień. Najwyższa rada francuskich departamentów zbiera się na dwa posiedzenia rocznie. Niemieckie rady okręgowe zbierają się 3 razy w roku.

Na posiedzenia rad są zazwyczaj dopuszczane publiczność i prasa. Publiczność jednak, z wyjątkiem wielkich miast, mało korzysta z prawa obecności na posiedzeniach rad.

Zabieganie o miejsca. Większość krajów stwierdza energiczne ubieganie się o miejsca w radach. Przy wyborach do rady Londynu na 124 miejsca było 279 kandydatów.

W Belgji na 23.441 miejsc było 49.891 kandydatów. Na Litwie daje się zauważyć obojętność dla służby komunalnej.

Ilość kandydatów przy wyborach proporcjonalnych jest większa. Naprzykład na Łotwie w roku 1931 w 57 miastach było 687 list z ilością 11.851 kandydatów na 1412 miejsc, t. j. przeciętnie 8,5 kandydata na jedno miejsce.

Na pytanie, czy wybory wzbudzają wielkie zainteresowanie publiczne, odpowiedziały twierdząco: Belgja, Estlandja (w 70 do 80%); Niemcy (w 60—80%); Grecja, Holandja, Węgry, Islandja (70—80%); Litwa, Polska, Norwegja, Szwajcarja i Aleksandrja (80—90%).

W Belgji, Czechosłowacji i na Węgrzech wybory są przymusowe.

Partje polityczne. Zdaje się, że poza Grecją, Litwą i Persją oraz kanadyjskimi prowincjami Alberta Saskadchewanu wybory w miastach odbywają się na platformie partji. Mniej, lub zupełnie bezpartyjnie odbywają się wybory do gmin wiejskich. Zupełnie przeciwnie jest w Szkocji, gdzie są wybory większościowe, listy partyjne są niemożliwe. Wybory podług list partyjnych odbywają się w Belgji, Czechosłowacji, Estonji, Niemczech, Łotwie, Luksenburgu częściowo w Polsce. W całym szeregu krajów wystawiani są kandydaci, którzy interesują się poszczególnymi sprawami np. zastępcy lokatorów, związki podatników, klasy średniej i t. p.

Publikacje i prasa. Ponieważ prawie zawsze na posiedzeniach rad obecni są przedstawiciele prasy, drukowane są sprawozdania z posiedzeń. Przypuszczać należy, że naogół sprawy, nad którymi obradują rady wzbudzają zainteresowanie. Niewiadomo tylko czy drukowane sprawozdania oddają dokładnie przebieg posiedzeń, czy też tylko omawiają te punkty, które wzbudzają powszechne zainteresowanie. Oficjalne publikacje o przebiegu posiedzeń rad większych gmin belgijskich w dokładnym brzmieniu są za niewielką opłatą sprzedawane; również większe miasta w Niemczech, w Holandji większe gminy oraz niektóre prowincje sprzedają oficjalne sprawozdania z posiedzeń rad. To samo ma miejsce w Londynie, Schotlandji. w poszczególnych miejscowościach sprawozdania są dostarczane publicznym bibliotekom. We Francji wyciągi z posiedzeń rad są rozplakutowywane na przeciąg 8 dni — niezależnie od tego każdy miesz-

kaniec lub podatnik ma prawo żądać jednego egzemplarza protokołu lub wyciągu. W Stanach Zjednoczonych protokoły posiedzeń są ogłaszane w specjalnych wydawanych przez zarządy miast czasopismach.

Interesy osobiste. Członek rady zainteresowany w jakiejś sprawie nie może w Belgji przyjmować udziału w posiedzeniu. W Danji, Estonji, Aleksandrji, Rumunji, Szwajcarji i Niemczech może być obecny na posiedzeniach, lecz nie może przyjmować udziału w dyskusji; w Anglji, Schotlandji i Holandji może przyjmować udział w dyskusji, lecz nie może głosować. We Francji udział zainteresowanego członka w dyskusji anuluje uchwałę. W Irlandji członek rady jest usunięty z grona radnych, jeżeli przyjmuje udział pośrednio lub bezpośrednio w jakim kontrakcie zawierającym przez gminę albo ciągnie stąd zyski.

W Kanadzie radni głosujący w sprawach ich obchodzących są usuwani z rady.

W Niemczech i Polsce ograniczeni są w prawach radni w sprawach, tyjących ich samych, ich żon lub krewnych.

Władza wykonawcza. Prawie we wszystkich krajach całego świata poza Wielko-Brytanią, rady z wyboru mają za zadanie wskazywanie i nadawanie linii wytycznych, dla postępowania samorządów oraz kontrolowania tego postępowania. Odpowiedzialność za wykonywanie leży na władzach wykonawczych, przytem odpowiedzialność ta może być zbiorowa lub osobista.

Zadaniem niniejszego referatu jest również ustalenie na kim leży odpowiedzialność za działalność samorządów w poszczególnych krajach i jak ta odpowiedzialność w praktyce się przedstawia. Najlepiej będzie badania te rozpocząć od systemu angielskiego, ponieważ jest on najprostsz, gdyż rady angielskie same posiadają egzekutywę. Rada jako całość w każdym wypadku i w każdym dziale jest odpowiedzialną zarówno za kierunek prac samorządowych, jak i za ich wykonanie. Zdarza się, że jest mowa o urzędnikach lub niektórych urzędnikach, jako o władzy wykonawczej, lecz w tym wypadku, oni nie są już urzędnikami służącymi, obowiązani ściśle co do litery kierowania się otrzymanemi instrukcjami.

W Irlandji jedno miasto posiada dwa okręgi miejskie i zarządy z dyrektorami na czele, mające władzę wykonawczą. W okręgu Alberta w miastach prócz rad z wyboru istnieją specjalne rady osób urzędujących, których przewodniczącymi są prezydenci, a których członkowie są albo wybrani albo mianowani przez radę. Członkowie tych rad są płatni.

W większej części krajów europejskich jest system wprost przeciwny angielskiemu. Prawie wszędzie obok rad z wyboru istnieje organa władzy wykonawczej, składające się z 1 osoby — prezydenta, lub pewnej grupy osób z przewodniczącym — prezydentem na czele. Członkowie tego organu wybierani są przez radę na okres pięcioletni, zwykle dłuższy niż okres trwania rady. Członkami organu wykonawczego mogą być członkowie rady, lub osoby stojące poza radą, częściowo mogą być nimi stali urzędnicy.

Pojedyncze osoby — jako władzę wykonawczą — spotykamy we Francji, Niemczech, Danji, Grecji, na Litwie i w mnieszych

miastach Polski. Naogół organ wykonawczy składa się z określonej ilości osób. W zasadzie nie żąda się od osób tworzących organ władzy wykonawczej żadnych szczególnych kwalifikacyj. W niektórych miastach niemieckich przyjęto zasadę, że przynajmniej jeden członek organu musi mieć wykształcenie prawnicze lub administracyjne.

W niektórych krajach przewodniczący organu władzy wykonawczej mianowany jest przez władze centralne państwa.

Na Węgrzech jest specjalna szeroko rozwinięta władza wykonawcza. Kierownik miejscowej władzy dla każdego działu łącznie z jednym lub kilku kierowniczymi urzędnikami tworzy organ władzy wykonawczej.

W amerykańskich miastach władza wykonawcza spoczywa albo na prezydencie albo na dyrektorze zarządu miejskiego. Przy zarządzie komisyjnym, zarówno inicjatywa, jak i wykonanie, spoczywa na komisji. Prawie we wszystkich krajach członkowie władzy wykonawczej są płatni.

Stosunek pomiędzy radą z wyboru a władzą wykonawczą jest — zapewne najwięcej interesującym Kongres — zagadnieniem. Wyjaśnienie tego zagadnienia jest bardzo trudne, lecz na zasadzie posiadanego materiału jest możliwe. Najważniejszym jednak w tem zagadnieniu jest, jaki skutek wywiera wzajemny stosunek pomiędzy temi dwoma organami.

Bezwątpienia najważniejszą rolę odgrywają w tem zagadnieniu osoby — osobiste zalety jednostek spełniających władzę wykonawczą.

W samej Anglii, nie posiadającej specjalnego organu władzy wykonawczej, może taktowny i energiczny kierownik samorządu, mając przed sobą długi okres rządów, bardzo wydatnie wpływać na bieg spraw samorządu, szczególnie — jeżeli swój urząd wykonywa mądrze i rozsądnie.

Najwięcej szczegółowo zorganizowane systemy organów władzy wykonawczej mamy w Niemczech, i dlatego należy przestudjować stosunki pomiędzy organami władzy wykonawczej, a radami z wyboru w tym właśnie kraju. Należy w ogólności powiedzieć, że władza wykonawcza niezupełnie jest niezależna od rady, jednak prawa jej nie są tak ograniczone, aby wykonywać tylko postanowienia rad. Podług przepisów, uchwały rad mogą wejść w życie dopiero po wyrażeniu na to zgody władzy wykonawczej. Podług wszystkich niemieckich systemów, jest rzeczą władzy wykonawczej baczyć, aby uchwały rad odpowiadały obowiązującym prawom i interesom państwa. Podług przepisów radzie przysługuje prawo powzięcia uchwał we wszystkich dziedzinach prac samorządu, które nie są specjalnie zastrzeżone dla magistratu. Prawa i obowiązki zastrzeżone magistratowi są następujące:

- a) wykonywanie zarządzeń przepisów władzy nadzorczej,
- b) zarząd i kontrola komunalnych urządzeń,
- c) ściąganie wpływów gminy, które w budżecie lub na zasadzie specjalnych uchwał rady były przewidziane,
- d) zarządzanie majątkiem gminy i obrona jej praw,
- e) mianowanie urzędników gminy na wnioski rady,
- f) prowadzenie ksiąg i akt gminy,
- g) zastępstwo gminy wobec innych władz,

Czynności władzy wykonawczej w sprawach, mających czysto komunalny charakter, podlegają zawsze uchwałom rady. Magistrat może w sprawach wyraźnie powierzonych mu specjalnie nie uwzględnić poglądów rady. Przy innych sprawach jest możliwe odwołanie się do władz nadzorczych. W niektórych przepisach jest przewidziane powołanie Komisji Rozjemczej, składającej się z członków obydwu organizacji (rady i magistratu) w celu załatwienia zatargu. W zasadzie, w razie rozbieżności poglądów, prowadzone są długotrwałe pertraktacje. Jeżeli do porozumienia nie dojdzie, to przy systemie jednoosobowym (prezydencie) sprawa komplikuje się, gdyż prezydent nie może wprowadzić w życie uchwał rady, jeżeli ją uważa za szkodliwą dla państwa lub interesów gminy. Sprawę wówczas rozstrzyga komitet okręgowy, który stanowi miejscowy organ rządowy.

Sprawa odpowiedzialności za działalność samorządu powstaje dopiero po wejściu w życie uchwały. Odpowiedzialność ponosi władza wykonawcza. Raporty niemieckie są wyraźne i jasne, o ile chodzi o sprawy organizacyjne, natomiast bardzo mało dają wyjaśnień, jakie w rzeczywistości są wyniki współpracy obydwu organizacji — rady z wyboru i władzy wykonawczej.

We Francji władza wykonawcza spoczywa w rękach jednej osoby — prefekta departamentu względnie prezydenta gminy. Pierwszy jest urzędnikiem państwowym, drugi częściowo jest urzędnikiem państwowym. Trudno ustalić granice pomiędzy czynnościami rad i władzy wykonawczej. Zasadniczo rady podejmują uchwały w sprawach najważniejszych i mających ogólny charakter. Władza wykonawcza wprowadza je w życie. Najważniejszym jest, że rada odpowiedzialna jest za budżet, może więc ona nadzorować władzę wykonawczą. Jeżeli to pominąć, to prezydent, a więcej jeszcze prefekt — w swoich poczynaniach jest niezależny. Budżet jest jedynym środkiem, za pomocą którego może rada wywierać pewien nacisk na prezydenta lub prefekta, chociaż i w tym wypadku przysługuje mu prawo odwołania się do ministra albo odpowiedniego sądu. Komisja departamentu może mieć wpływ na działalność prefekta.

W Belgii i Finlandji władze wykonawcze cieszą się dużą niezależnością. W Estonji, Holandji, na Węgrzech, w Polsce i w pewnych stanach Szwajcjarji władza wykonawcza ma w dokładnie wskazywanych sprawach nieograniczone pełnomocnictwo.

W pozostałych krajach władza wykonawcza jest uzależniona od rad. W Grecji może rada rozwiązać władzę wykonawczą, jeżeli uzna jej postępowanie za sprzeczne ze swojemi uchwałami; rada może również zwrócić się o interwencje do władzy nadzorczej wzgl. sądu; magistrat jest w pewnych sprawach niezależny od prezydenta w innych zaś musi z nim współpracować.

W Holandji, na pierwszy rzut oka wygląda, że władza wykonawcza ma mocną pozycję, jednak rada roztacza nad nią ogólną kontrolę.

Na Łotwie może rada większością $\frac{2}{3}$ głosów wyrazić poszczególnemu członkowi lub całemu organowi władzy wykonawczej votum nieufności, w tym wypadku odpowiedni członek lub cały organ musi ustąpić.

Na szczególną uwagę zasługuje forma zarządzania za pomocą niewielkiego ciała wykonawczego. Każdy członek tego ciała kieruje jednym wydziałem.

W Polsce jest różnie. W centralnych i wschodnich częściach kraju, jeżeli uchwałę rady organ wykonawczy kwestjonuje — to taka uchwała musi być ponownie rozpatrzona.

W zachodnich częściach, jeżeli władza wykonawcza kwestjonuje jaką uchwałę rady, musi być przedłożona Komisji Rozjemczej, złożonej z członków obydwu organów. W razie nieosiągnięcia porozumienia, sprawa musi być przekazana władzy nadzorczej.

Z przedłożonych Kongresowi sprawozdań hiszpańskie sprawozdanie najlepiej wyjaśnia wzajemny stosunek organów samorządowych. Hiszpanja, w stosunkowo krótkim czasie, wypróbowała trzy różne systemy zarządu komunalnego i raport jej zawiera dlatego bardzo interesujące porównania tych systemów.

Prawo municypalne z roku 1877 powierzało zarząd gminom radzie gminnej z wyboru i nie przewidywało żadnej władzy wykonawczej. Dopiero w roku 1924 dyktator wojskowy wprowadził „stałe komitety gminne“ jako władzę wykonawczą, które składają się z prezydenta i członków, wybranych z pomiędzy członków rady.

Stale komitety gminne zbierają się co tydzień, podczas gdy radni zbierają się raz na 4 miesiące. Komitety załatwiają sprawy bieżące, rady podejmują uchwały w sprawach ważnych, jak: budżet, podatki, sprzedaż nieruchomości i t. p. Sprawozdanie mówi, że ten system wydał nadzwyczaj dobre rezultaty. To zawdzięcza się w większej części niewielkiej liczbie członków komitetu. System ten jednak nie podobał się radom i publiczności. Uważano za niedemokratyczne oddawanie zarządu niewielkiej ilości osób i prowadzenie posiedzeń zamkniętych. Dlatego prowizoryczny rząd rozwiązał stałe komitety i ponownie wprowadził rady z roku 1877 z tem, że posiedzenia mają się odbywać co tydzień.

Komisje władz miejscowych mogą mieć charakter stały lub czasowy; mogą mieć zakres działalności wykonawczej lub doradczej.

Komisje stałe powoływane są zazwyczaj na roczny okres i muszą być im przedkładane wszystkie sprawy danego resortu przed wejściem na radę. Jeżeli jest jakieś ciało wykonawcze, które przygotowuje sprawy na radę, komisje stałe mają mniejsze znaczenie.

Czasowe komisje powoływane są dla wykonania jakiegoś specjalnego zadania i rozwiązują się po przeprowadzeniu sprawy.

Komisje stałe mogą mieć charakter ciała wykonawczego, natomiast komisje czasowe mają zawsze charakter ciał doradczych.

System angielski, który w innych krajach został wprowadzony polega na tem, że komisje mają pośredni charakter wykonawczo-doradczy.

W każdym kraju rady mają swobodę wybierania wszelkiego rodzaju komisji. Jednak w wielu krajach rady mają obowiązek wybierania komisji dla szczególnych celów, do których należą sprawy finansowe.

We Francji zdaje się system komisji nie jest stosowany w takim zakresie, jak w innych krajach, jednak „Komisja Departamentu“ zasługuje na specjalne omówienie. Jest to jedyna komisja, której wy-

bór jest obowiązkowy. Składa się z czterech do 7 członków rady generalnej i wybierana jest corocznie. Wybranymi na członków komisji departamentu nie mogą być posłowie do departamentu ani burmistrzowie miast departamentu. Komisja wybiera swego własnego przewodniczącego i sekretarza. Niektóre prace przekazywane są tej komisji na zasadzie prawa — inne przez radę. Za wykonanie jednak odpowiedzialny jest prefekt.

W razie nieporozumień pomiędzy komisją i prefektem sprawa przechodzi do rozstrzygnięcia przez radę generalną (która, jednak jak było powiedziane wyżej, posiada małą lub żadnej władzy nad prefektem).

We Włoszech komisje wyznaczane są dla różnych celów przez burmistrzów i prezydentów prowincyj. Komisje te zupełnie nie są podległe radom i tworzą ciała niezależne, mające do wykonania specjalne zadania. Postanowienia komisji są niezależne od zgody burmistrza.

Węgry mają najwięcej rozbudowany system komisji jeżeli chodzi o ilość członków oficjalnych i wchodzących z urzędu. Specjalnie winna być wymieniona komisja administracyjna. Komisja administracyjna została utworzona w roku 1876 w każdej gminie i głównym zadaniem jej jest baczenie, aby w gminie istniała harmonijna współpraca. Członkami jej są „Foispan” albo prefekci, wszyscy naczelnicy urzędnicy gminy, pewna liczba przedstawicieli rządu z urzędu oraz członków z wyboru. Komisja zbiera się raz na miesiąc. Wszyscy kierownicy poszczególnych działów składają szczegółowe sprawozdania ze swoich działów. Co 6 miesięcy sprawozdanie przesyłane jest ministrowi. Komitet ma władzę dyscyplinarną. Posiedzenia są oficjalne i sprawozdania publikowane.

Komisje odgrywają również ważną rolę w Finlandji. Niektóre komisje są obowiązkowe, inne zależne od uznania rady. Komisje powołane dla specjalnych celów posiadają władzę wykonawczą.

Członkowie komisji przeważnie wybierani są przez rady, w niektórych jednak krajach ta zasada jest stosowana tylko częściowo lub wcale nie jest stosowana. Naprzykład w Danji, Norwegji, Rumunji, Szkocji i Stanach Zjednoczonych komisje składają się z urzędników i nieczłonków rady. W Holandji członkowie rad prowincji są wykluczani od udziału w komisjach. W Anglji i Szkocji członkami komisji nie mogą być ani radni ani urzędnicy.

Przewodniczących wybierają same komisje. W niektórych wypadkach przewodniczącymi komisji są przewodniczący rad. Jeżeli radnemu albo członkowi władzy wykonawczej powierzony jest nadzór nad częścią zarządu, to on jest przewodniczącym odpowiedniej komisji.

Władzę wykonawczą mają komisje w następujących krajach: Grecji, Holandji, Norwegji, Szwecji i Irlandji. W Anglji i Walji wszystkie sprawy policyjne należą do „Komisji Nadzorczej” i nie podlegają ani rewizji, ani zatwierdzeniu rady. W innych sprawach na komisję może być przekazana przez radę władza wykonawcza, z wyjątkiem spraw podatkowych i pożyczkowych.

Zdaje się powszechnie jest przyjętem, że komisje w praktyce są bardzo pożyteczne, gdyż odciążają wielkie ciała zbiorowe od spraw drobnych i mogą szybciej i lepiej je załatwiać.

Niech mi wolno będzie powtórzyć jednak zdanie, które usłyszałem z ust bardzo poważnego działacza, badającego organizacje w Anglii i innych krajach,

Doszedł on do przekonania, że system komisji pochłania dużo czasu i często jest niewygodny. To samo zdanie słyszałem od wielu urzędników i członków komisji, a nawet od przewodniczących komisji. Zdaniem ich sumienny, odpowiednio dobrze przygotowany urzędnik, pod dostatecznym nadzorem, może ponosić większą odpowiedzialność i wykazać więcej inicjatywy.

Kierownik miejscowej władzy wykonawczej. Sposób mianowania kierownika komunalnej władzy wykonawczej ma wielkie znaczenie. Zależy od tego, czy jest mianowany przez władzę nadzorczą, czy też wybrany przez radę za zgodą lub bez zgody władz centralnych lub wreszcie bezpośrednio przez mieszkańców — różny jest jego wpływ na radę i władzę.

Wyznaczanie kierowników przez państwo bez uwzględnienia życzeń gmin jest przyjęte, jeżeli chodzi o obsadzenie najwyższych stanowisk w większych okręgach, prowincjach lub departamentach, t. j. prefektów lub prezydentów. To ma miejsce w Danji, Francji, Niemczech, na Węgrzech, na Litwie i w południowej Afryce. W miastach ten system stosowany jest w Belgji, Holandji, Persji i Hiszpanji.

W innych krajach wybory kierowników odbywają się przez rady, przytem w niektórych krajach wybory podlegają zatwierdzeniu przez władze centralne, w innych nie podlegają. Wybory burmistrzów przez głosowanie ludowe mają miejsce w Grecji, Południowej i Zachodniej Australji, Nowej Zelandji, częściowo w Kanadzie, Szwajcarji i Stanach Zjednoczonych.

Należy zaznaczyć, że wszystkie te stanowiska w Anglii i Szwajcarji są honorowe. W Niemczech są to płatni urzędnicy, we Francji i Belgji częściowo są tylko wynagradzani.

Czas sprawowania urzędu przez kierowników w poszczególnych krajach jest b. różny. Bezpłatni zazwyczaj pełnią urząd przez rok. W Kanadzie i Irlandji płatni są również mianowani na 1 rok. Zazwyczaj jednak czas urzędowania płatnych burmistrzów trwa 4 — 5 lat a nawet 6 lat. W Holandji 10 lat. Na Węgrzech, w Polsce 3 do 12 lat. — W Niemczech zazwyczaj 12 lat i powiórny wybór często się zdarza. W Finlandji urząd burmistrza obsadzany jest na czas nieograniczony, zazwyczaj trwa do śmierci. Prefekci i gubernatorzy wyznaczani są na czas nieograniczony.

Majorowie i burmistrzowie otrzymują we wszystkich krajach, z wyjątkiem Grecji, Rumunji, Hiszpanji, Wielkiej Brytanji, Australji i Południowej Afryki — wynagrodzenie. W wymienionych krajach otrzymują zwrot poniesionych wydatków, które są pozostawione do uznania rady.

W pojedynczych wypadkach żądają aby burmistrz posiadał pewien stopień wykształcenia. Na Węgrzech musi być doktor nauk państwowych lub prawa. W Niemczech każde miasto stawia swoje warunki.

W Finlandji musi zdać ostateczny egzamin na uniwersytecie, politechnice lub akademji lub też musi się wykazać pracą, któraby wskazywała jego umiejętność do zarządu sprawami komunalnemi. — Jeżeli kierownik zarządu komunalnego jest urzędnikiem państwowym jest on niezależny od władz komunalnych. Niezależnie od swego stanowiska, jako urzędnika państwowego, posiada jeszcze kierownik władzy w wielu krajach dużą niezależność. Ma to miejsce w Niemczech. On jest niezależny od rady i innych władz komunalnych. Jest wybrany na określony czas i nie może być usunięty nawet przez otrzymanie votum nieufności.

Urzednicy. W wielu krajach urzednicy są mianowani przez władze magistrackie, a mianowicie przez magistraty, jako ciała zbiorowe lub przez prezydentów, burmistrzów. Wyżsi urzednicy bywają mianowani przez rady. Inni urzednicy mogą być mianowani przez specjalną do tego celu wyznaczoną komisję lub przez urzedników na kierowniczych stanowiskach.

Władze mianujące zazwyczaj mogą w niektórych wypadkach zwalniać urzędników. W Belgji jednak zwolnić może stałych urzędników stała komisja do tego wyznaczona.

W Anglji inspektorów sanitarnych i lekarzy nie można zwolnić bez zgody odpowiedniego ministra. Sekretarz gminy wybierany jest dożywotnie i może być zwolniony tylko przez państwowy urząd kontroli. W Hiszpanji, zawieszenie lub zwolnienie urzędnika musi być zakomunikowane gubernatorowi. Od roku 1924 w Hiszpanji w gminach są ustalone dla szeregu stanowisk minimalne pensje.

W Stanach Zjednoczonych najwyższym urzędnikiem jest dyrektor zarządu miejskiego, który jest mianowany przez radę i jest upoważniony do mianowania wszystkich urzędników, przedkładania rocznych etatów oraz wykonywania nadzorowania i kierowania całkowicie zarządem. Rada miejska ma z drugiej strony całkowitą kontrolę nad dyrektorem oraz może go mianować i zwolnić na podstawie swoich pełnomocnictw. Pomimo tego poddania dyrektora radzie — ma on dużą samodzielność. Niektóre warunki angażujące opiewają, że radni za wtrącanie się do czynności dyrektorom są karani jeżeli wydają bezpośrednio polecenia w podległych dyrektorowi wydziałach.

W Ameryce system zarządu opiera się na tem, że najwyżsi urzędnicy rekrutują się z członków rady, którzy z racji swojej przynależności do rady są kierownikami różnych wydziałów zarządu. Są oni wyznaczani z wyboru i w dużych miastach są wynagradzani i mogą oni na żądanie rady być wycofani. Każdy z tych urzędników ma w swoim wydziale swobodę działania oraz władzę mianowania i zwalniania urzędników z wyjątkiem tych, którzy na zasadzie zarządzeń są mianowani na określony przeciąg czasu.

W gminach, w których władza jest wykonywana przez dyrektora lub burmistrza — kolejąlnie dyrektor albo burmistrz i kierownicy poszczególnych wydziałów są najwyższymi urzędnikami. — Jeżeli burmistrz rozporządza małą władzą, kierownicy poszczególnych działów mogą być zwolnieni tylko na podstawie zgody rady.

W Niemczech tem się odznaczają stanowiska urzędników, że nadburmistrz, burmistrz, członkowie magistratu oraz radni jako do-

radcy wszystkich kategorii, uważani są jako urzędnicy. To się odnosi tak do płatnych, jak i honorowych stanowisk.

Na innem miejscu była już omówiona sprawa najwyższych urzędników komunalnych, obecnie ograniczymy się sprawą niższych urzędników, choć nie należy zapominać i o kierownikach poszczególnych gałęzi zarządu komunalnego, jak na przykład głównego buchaltera, syndyka miejskiego, budowniczego miejskiego, kierownika szkolnictwa, kierownika zdrowotności i t. d.

Wszyscy oni tworzą ciało wykonawcze i są wybierani przez radę. Wszyscy pozostali urzędnicy są mianowani przez wyżej wymienionych kierowników.

Urzędnicy zawodowi mogą być zgodnie z prawem zwolnieni wbrew ich życzeniu tylko na zasadzie postępowania dyscyplinarnego. Na tej drodze wyrok zwolnienia może być powzięty przez specjalne sądy państwowe, do których należą tego rodzaju sprawy.

Rozporządzanie wszystkimi urzędnikami należy zwykle do urzędników-kierowników, którzy tworzą ciało wykonawcze. W większych komunach są do tego celu wyznaczani specjaliści urzędnicy.

W myśl odpowiednich zarządzeń nie mogą płace urzędników komunalnych być wyższe, jak płace odpowiednich urzędników państwowych.

W Niemczech, prawo samodzielnej decyzji zależy od tego, czy urzędnik jest wybrany, czyznaczony. Wybrani urzędnicy mają zazwyczaj szerszy zakres działania i odpowiedzialności.

W Anglii, Walji i Irlandji i większych miastach Łotwy istnieje niezależna kontrola nad personelem najczęściej sprawowana przez kierownika danego wydziału. Choć niezależnie od niej sekretarz miejski jest najwyższym zwierzchnikiem nad całym personelem w różnych wydziałach. Sekretarz komunikuje się z różnymi urzędami rządowymi i jest on odpowiedzialny ogólnie za prowadzenie spraw.

Rzadko urzędnicy mają prawo przyjmowania udziału w debatach rady, chociaż istnieje duża swoboda postępowania na komisjach, ale i tu ogranicza się ich udział do działalności doradczej w sprawach specjalnych. Oczywiście to nie dotyczy niemieckich burmistrzów lub dyrektorów zarządu w Stanach Zjednoczonych.

Wyłącznie tylko w Danji, Finlandji i na Łotwie urzędnicy mogą być radnymi, ale tylko w tym wypadku, jeżeli urzędnik nie jest kierownikiem przedsiębiorstwa miejskiego lub instytutu.

Kasy Emerytalne dla urzędników komunalnych istnieją we wszystkich krajach z wyjątkiem państw australijskich, Kanady i Litwy. Również we francuskich zarządach komunalnych rzadko istnieją kasy emerytalne. Interesującym jest, że na Węgrzech urzędnicy są emerytowani już po ukończeniu lat 40.

Głosowanie ludowe. Jedyne kraje, w których tego rodzaju głosowanie do zarządów gminnych ma miejsce są: Anglja, Walja, Estlandja, Niemcy, Schotlandja, Szwajcarja, Stany Zjednoczone i pewne państwa i prowincje dominjów angielskich.

O ile rozchodzi się o Estlandję, to miało tam miejsce głosowanie gminne w sprawie zezwolenia na sprzedaż alkoholu. Ze 362 gmin głosowało w 110. Konstytucje: angielska, walijska i irlandzka prze-

widują wypowiedzenie się wyborców w sprawie projektu zarządu gminnego.

W Niemczech głosowanie ludowe ma zastosowanie tylko: w Bawarii, Turyngji, Braumswajgu i Meklenburgji.

W Szwajcarji decyzja ludowa jest—zgodnie z prawem—zarówno obowiązująca, jak i pozostawiona do swobodnego uznania. W całym szeregu kantonów przepisy gminne głoszą, że różne, ważne zagadnienia zarządu uzyskuje się zapomocą głosowania ludowego. Niezależnie od tego wyborcy wszystkich miast z wyjątkiem Lozanny podług własnego uznania orzekają, jakie sprawy winny być zdecydowane zapomocą głosowania ludowego.

Głosowanie ludowe wprowadzono w Hiszpanji w roku 1924, lecz do obecnej pory jeszcze nie było ono stosowane.

Stany Zjednoczone są krajem, w którym zasada głosowania ludowego w pewnych sprawach komunalnych została najlepiej opracowana i znalazła najszersze zastosowanie.

Metody głosowania stosowane są przy następujących sprawach:

- a) obowiązkowe głosowanie ludowe na projekty, które zgodnie z konstytucją państwa, prawami albo zarządzeniem pozostawione są do decyzji narodowi;
- b) dowolne głosowanie: zarządzenia jakie państwowy prawodawca albo rada miejska podług własnego rozumu przedkładają do decyzji narodu;
- c) głosowanie ludowe na żądanie: zarządzenia zadecydowane już przez radę, a które na podstawie petycji, podpisanej przez pewną ilość wyborców, podlegają głosowaniu powszechnemu;
- d) postanowienie: zarządzenia zaproponowane przez naród, które stają się prawem, o ile przyjęte będą przez głosowanie;
- e) odwołanie: specjalne głosowanie dla powzięcia decyzji czy wybrany urzędnik ma pozostać na swoim urzędzie. Głosowanie ma miejsce, jeżeli zgłoszona petycja podpisana jest przez odpowiednią liczbę wyborców.

Sprzeciwy, podlegające głosowaniu ludowemu podzielić można na następujące 3 grupy:

- 1) przyjęcie nowych zarządzeń lub zmiana istniejących;
- 2) decyzja w sprawie geograficznych granic miasta;
- 3) pytania, dotyczące pożyczek lub podatków.

Wszystkie państwa australijskie z wyjątkiem Tasmanji stosują głosowanie ludowe przy zaciąganiu pożyczek.

Odpowiedzialność za budżet. Najważnijszem tu jest pytanie ostatecznej odpowiedzialności za postanowienia finansowe władz komunalnych. To pytanie jest ściśle związane z kontrolą zewnętrzną, tak, że trudno je rozpatrywać oddzielnie. Ogólne pytanie kontroli państwa nad finansami władz miejscowych było rozpatrywane na kongresie w roku 1929. O wykonywaniu kontroli państwowej złożonych zostało kilka referatów przez poszczególne narody, jak również referat generalny p. Vibaut i p. Henryka Sellier. Nie zamierza-

my więc rozpatrywać tej sprawy ponownie, nie można uniknąć jednak omówienia tego zagadnienia pokrótce. W większości krajów, nawet w tych, które mają specjalne władze wykonawcze, ostateczna odpowiedzialność spoczywa na korporacjach wyborczych — radach, które decydują o wydatkach i o podatkach. Jedyne wyjątki w tej sprawie stanowią: Włochy, Luksemburg i Persja. Zakres odpowiedzialności władz komunalnych za własny budżet, który jest kontrolowany przez państwo albo inne wyższe władze zarządu i wynikające z tej kontroli konsekwencje, najlepiej są uwidocznione w sprawozdaniu francuskim.

We Francji budżet każdej gminy musi być zatwierdzony przez prefekta lub podprefekta. On jest upoważniony do umieszczenia potrzebnych wydatków w budżecie oraz zarządzenia wniesienia sum potrzebnych dla pokrycia tych wydatków.

Kontrolę budżetu prowincji, w powyższym zakresie władzy, przeprowadza minister.

Podobne metody istnieją w większości krajów europejskich.

W Anglii i Walji nie istnieje zapobiegawcza kontrola dla wydatków albo podatków gminnych, jest tylko potrzebne specjalne zezwolenie na zaciągnięcie pożyczek.

W Stanach Zjednoczonych istnieje tylko słaba kontrola finansów komunalnych, jednak są tendencje rozszerzenia tej kontroli.

Specjalny system potwierdzania rachunkowości wprowadzony został w Hiszpanji.

Statuty komunalne w roku 1924 czynią różnice pomiędzy tymczasowym i ostatecznym zatwierdzeniem rachunkowości. Zatwierdzenie tymczasowe udzielane jest przez radę po skończeniu roku budżetowego i w pewnych określonych okresach czasu, w których obrachunki dostępne są publiczności oraz dopuszczalne są zarzuty i żądania. Ostateczne zatwierdzenie wykonywa następną radą, wybraną po 3-letnim okresie. Ten system nie został jednak jeszcze zastosowany.

Rewizje. Kontrola państwowa rachunkowości gminnej ma miejsce: w Aleksandrii, w większości państw Australji, Holandji, na Węgrzech, w Irlandji, Luksemburgji, Polsce, Schotlandji, Południowej Afryce i w niektórych szwajcarskich kantonach.

To nie znaczy, że w wymienionych krajach wszystkie gminy muszą się poddawać rewizji państwa. W niektórych z tych krajów rachunkowość gmin kontrolowana jest przez władze prowincji, a rachunkowość prowincji przez władze centralne.

W Anglii i Walji istnieje całkowity system rewizyjny, który podlega ministrowi zdrowia.

Norwegja ma prawo zarządzić państwową rewizję, która jednak jest stosowana, jeżeli jaka gmina wykaże, że nie jest w stanie prowadzić swoich spraw.

Zatwierdzenie przez najwyższe władze. Strona prawna w sprawie głównej kontroli władz gminnych we wszystkich sprawach, z wyjątkiem spraw finansowych, była przeze mnie omówiona na kongresie w Paryżu w roku 1925. Dlatego było postawione pytanie w ar-

kuszu zapytań, aby w razie istnienia kontroli głównej można było otrzymać informacje o metodach, stosowanych w praktyce. Niżej podajemy kilka przykładów tego rodzaju metod.

W Aleksandrji wszystkie postanowienia rady gminnej wymagają zatwierdzenia ministra spraw wewnętrznych. Postanowienia przedkładane są ministrowi na trzeci dzień i nie mogą wejść w życie przed ich zatwierdzeniem, co w osiem dni po uzyskaniu zatwierdzenia mogą być ogłoszone.

W Australji musi być uzyskana zgoda gubernatora.

Prawo belgijskie przewiduje pewną ilość punktów, które wymagają zatwierdzenia stałej komisji państwowej.

W Anglji i Walji muszą władze gminne uzyskać zgodę władz centralnych w pewnych sprawach z wyjątkiem spraw finansowych.

W Grecji muszą wszystkie postanowienia władz komunalnych być przedłożone w ciągu 8 dni prefektom.

Węgierski minister spraw wewnętrznych posiada dużą władzę w sprawie interwencji we władzach gminnych.

W Irlandji, w miarę potrzeby, po każdym zebraniu wniesione zostaje przez sekretarza podanie do ministra o zatwierdzenie powyższych uchwał.

Postanowienia wymagające zatwierdzenia, muszą uzyskać większość 2/3 obecnych na posiedzeniu członków rady.

Na Litwie mniejsze miasta muszą w pewnych sprawach uzyskać zgodę najwyższego urzędnika okręgu, który jest urzędnikiem państwowym i może być obecny na zebraniach rad gminnych. Okręgi i większe miasta muszą uzyskiwać zgodę Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Gubernator cywilny w Hiszpanji rozporządza dużemi pełnomocnictwami w sprawach zarządów gminnych i robi duży użytek ze swoich pełnomocnictw.

W Polsce niektóre sprawy wymagają zatwierdzenia władz nadzorczych.

Miejscowe organizacje rządowe. W kraju, w którym jest scentralizowana władza rządowa, urząd komunalny jest pewnego rodzaju miejscową organizacją państwową. Tak jest rzeczywiście we Włoszech przy obecnym regimie, ponieważ tam jedynie odpowiedzialnymi są prefekci, prezydenci, burmistrzowie, którzy są zastępcami władz centralnych i są odpowiedzialni przed wyższymi władzami.

Francuscy prefekci i podprefekci są również odpowiedzialni tylko przed władzami centralnymi. Są zatem miejscową organizacją państwową, zorganizowaną dla zarządów gminnych i pracują ręką w rękę z radą departamentu, wykonując ściśle kontrolę nad gminą. To samo można powiedzieć o burmistrzach.

Podobne stosunki istnieją na Litwie. W Szwecji są państwowe organizacje prowincji, których zakres odpowiada organizacji okręgów. Te organizacje istnieją głównie dlatego, aby postanowienia władz gminnych w miarę potrzeby zatwierdzać.

Najkompletniejszy system miejscowych władz państwowych jest zorganizowany w Niemczech, gdzie on w sposób harmonijny pra-

cuje z samorządami komunalnymi. System ten jest bardzo skomplikowany.

System miejscowych zarządów państwowych w Niemczech zajmuje się głównie sprawami policyjnymi, które jednak nie ograniczają się tylko do policji bezpieczeństwa, lecz tworzą zarząd policyjny w najszerszym znaczeniu. Kierowane są te zarządy nie przez ciała zbiorowe, lecz przez pojedyncze osoby. Zarząd policji podległy jest kontroli państwa w następujących krajach: Australji, Kanadzie, Estonji, Finlandji, Grecji, Węgrzech, Irlandji, Łotwie, Luksemburgu, Polsce, Rumunji, Hiszpanji i Południowej Afryce. W innych krajach podlega tylko częściowo kontroli państwa.

W Anglii należy policja do obowiązków władz komunalnych z wyjątkiem Londynu i pewnego okręgu wokół Londynu. Zarząd policją w Londynie i okręgu należy do ministra spraw wewnętrznych.

W Stanach Zjednoczonych policja jest ujęta w jednym z resortów zarządu komunalnego. Należy zauważyć, że we Francji i innych krajach miejscowe organizacje państwowe utworzone bądźto dla zarządu policją, bądź to dla innych celów, mają jako jedno z najważniejszych zadań przeprowadzanie możliwie bez tarć współpracy pomiędzy władzami komunalnymi.

Następnie referent omawia stosunek pomiędzy władzami komunalnymi obrazując obszernie podział administracyjny w poszczególnych krajach. Dalej omawia sposób wyboru władz do poszczególnych jednostek administracyjnych oraz opisuje zgodną współpracę pomiędzy dwoma organami władzy, działającej na jednym i tym samym terenie.

Kończąc, czyni następujący bilans swego referatu:

Zestawienie. Czy będzie możliwe, na podstawie tak obszernego materiału, jaki z różnych krajów otrzymaliśmy i który zebrany został w wyżej podanych rozdziałach, zestawić jasny obraz faktycznych metod pracy miejscowych władz przy różnych systemach? Muszę otwarcie powiedzieć, że o ile chodzi o cel, do którego dążyliśmy, rezultat osiągnięty jest inny, niż przypuszczaliśmy. Osobiste i z praktyki zebrane doświadczenie byłoby ciekawsze, aniżeli podane istniejące zarządzenia prawne, niestety, ta praktyczna strona została podana w niewielu tylko sprawozdaniach.

Nie spełniłbym swego zadania, jako generalny sprawozdawca, gdybym nie próbował czytać między wierszami nadesłanych sprawozdań i nie wprowadził porównań pomiędzy różnymi systemami zarządzeń.

Jestem przekonany, że ci, którzy posiadają doświadczenie osobiste, mogą dojrzeć moje omyłki, spodziewam się jednak, że w czasie dyskusji, jaka będzie prowadzona na kongresie, omyłki te zostaną skorygowane, co przyczyni się do wyjaśnienia sprawy.

Proponuję moje porównania rozpocząć od najwięcej scentralizowanego systemu ponieważ on przedstawia najprostszą metodę rządzenia, a następnie przejść do systemu mniej scentralizowanego. —

Proponuję więc następującą klasyfikację: 1) Włochy, 2) Francja, 3) Niemcy, 4) Anglja, 5) Szwajcaria, 6) Stany Zjednoczone.

Są rzeczywiście kraje, których system niezupełnie podpada pod którymkolwiek z wyżej podanych, ale — o ile mogę sądzić — powyższe zestawienie zawiera najważniejsze.

System włoski. System wprowadzony pod rządami faszystów jest całkowicie centralistyczny, ponieważ odpowiedzialne miejscowe organy zarządu: prefekci, prezydenci prowincyj i podestasy (burmistrzowie) zależni są od rządu centralnego, przez władze centralne są mianowani i przed nimi odpowiedzialni.

Burmistrzowi przysługuje prawo załatwiania wszystkich spraw, dotyczących zarządu miasta, musi on jednak uzyskać aprobatę przełożonych. Zwołuje on w pewnych odstępach czasu zebrania wybranych rad i informuje ją o przedsięwziętych zarządzeniach; nie potrzebuje jednak oficjalnej zgody rady.

Burmistrz uzyskuje od czasu do czasu zgodę rady w sprawach mniejszej wagi, nie jest jednak obowiązany spełniać jej zaleceń, nawet jeżeli się rozchodzi o sprawy finansowe. Z drugiej strony, rady nie można ignorować. Rada tworzy się na zasadzie przedstawicielstw różnych interesów, zawodów i instytucyj, znajdujących się na terenie gminy i dlatego nie należy nie doceniać jej wartości dla burmistrza. Zgodne współzycie umożliwia mu kontakt z tymi przedstawicielami i ułatwia pracę gminie. Jeżeli wziąć pod uwagę, że burmistrz za pracę swoją nie jest wynagradzany należy podziwiać, że znajduje się tylu chętnych, posiadających dostateczne wiadomości, do podjęcia odpowiedzialności i poświęcenia swego czasu. To przemawia za lojalnością i poświęceniem się tych honorowych urzędników.

Pomimo, że nie pozwala się ludności brać udziału w wyborach, tem niemniej zainteresowanie sprawami zarządu gminy jest bardzo duże i o wszystkich posunięciach zarządu jest dobrze poinformowana.

Prezydent prowincji posiada taką władzę na prowincji, jak burmistrz w mieście. Lecz w każdej prowincji jest jeszcze prefekt sprawujący kontrolę nad prowincją i należącymi do niej gminami.

System francuski. Jeżeli jest mowa o systemie francuskim należy rozpocząć od prefektów, którzy są najwyższą władzą dla wszystkich spraw, dotyczących zarządu komunalnego. On jest nie tylko najwyższą władzą dla samorządów, wyznaczoną przez władze centralne, ale jednocześnie i władzą kontrolującą zarządy wszystkich samorządów, znajdujących się w jego departamencie.

Z tego powodu pomimo, że burmistrzowie i rady gminne w każdej gminie mają wiele spraw do załatwienia, istnieje stały kontakt pomiędzy merem i prefekturą względnie podprefekturą.

Zarządzenie z roku 1926 poprawiło stosunki, gdyż udzielone pełnomocnictwa podprefektom pozwoliły nawiązać ściślejszy kontakt pomiędzy gminą i podprefekturą w obrębie jego komisarjatu — aniżeli pomiędzy prefektem i głównym zarządem departamentu. W ten sposób podprefekt jest w stanie udzielić burmistrzowi i jego sekretarzowi cenną pomoc oraz rady i wskazówki.

W departamencie władza wykonawcza spoczywa w rękach prefekta — w gminie burmistrza. Wpływ rad jest bardzo mały i najwyżej może być wywarty przez nacisk finansowy (budżet). Przyjmowanie i zwalnianie personelu należy do burmistrza wzgl. prefekta, podczas gdy burmistrz sam częściowo jest urzędnikiem państwowym, podlegającym kontroli prefekta.

Zainteresowanie ludności wyborami do rad objaśnia się tem, że to ma wpływ na wybory do senatu. Pozatem ludność, pomimo czynionych wysiłków, mało interesuje się sprawami komunalnymi.

System niemiecki. Na oba obowiązujące w Niemczech systemy zarządu gmin wywiera wpływ ta okoliczność, że wszystkie sprawy, podpadające pod rubrykę „Policja” są wyłączone z pod zarządów komunalnych i przekazane organom państwowym.

We wszystkich innych sprawach, z wyjątkiem kontroli finansowej, samorządy mają dużą swobodę. Zarząd komunalny wykonywany był przez rady z wyboru. Przy systemie burmistrzów, nieco mniej przy systemie magistratu, dużego znaczenia nabiera jednak burmistrz, choć teoretycznie jest on tylko wykonawcą postanowień rad wyborczych i zajmuje się tylko sprawami bieżącymi.

Ważnem jest stwierdzenie, że burmistrz niemiecki jest stały urzędnik całkowicie opłacany i posiadający władzę wykonawczą, od którego zależną jest cała działalność zarządu oczywiście w ramach wytyczonych przez radę.

Ten krótki przegląd nie zawiera jednak stosunku burmistrza do innych władz oraz trudności jego stanowiska, które powstaje stąd, że jest on jednocześnie zastępcą władzy komunalnej i urzędnikiem państwowym.

Niemiecki system magistracki różni się od systemu burmistrza tem, że zamiast burmistrza, jest organ kolegjalny, składający się z burmistrza i niewielu wybranych radnych, którzy posiadają władzę wykonawczą (lawnicy — decernenci).

Członkowie magistratu są płatni i są urzędnikami. Każdemu członkowi magistratu przydzielony jest dział pracy, nad którym on sprawuje władzę i jest za niego odpowiedzialny.

System angielski. Podług tego systemu za zarząd komunalny odpowiedzialne są rady z wyboru nie zaś poszczególne osoby lub pośrednio wybrane ciała. Burmistrz albo przewodniczący, prócz ewent. osobistych wpływów, niema żadnych większych prerogatyw, jak inni członkowie rady.

Sprawy rady rozpatrywane są najpierw przez komisję, która stawia wnioski na radę, z wyjątkiem wypadków szczególnych, kiedy komisja otrzymuje od rady specjalne pełnomocnictwa. Zebrania komisyj albo rady zajmują zwykle parę godzin czasu. Tylko posiedzenia większych rad np. okręgów trwają dłużej, lecz i to rzadko dłużej jak pół dnia.

Stali urzędnicy prowadzą w swych wydziałach sprawy przekazane im przez radę, podczas gdy łączność z władzą centralną albo z innymi organizacjami utrzymywana jest przez sekretarza komunalnego lub sekretarza rady.

Chociaż niewiele jest spraw, które wymagają uzyskania zgody władz centralnych, tem niemniej istnieje żywa wymiana pomiędzy radą a rządem.

Należy podkreślić, że panują doskonale stosunki pomiędzy samorządem i władzami rządowymi, ponieważ wszyscy pracują dla jednego celu.

Zainteresowanie publiczności sprawami komunalnymi nie jest zbyt wielkie. Sprawozdania z posiedzeń władz komunalnych podawane są do prasy lokalnej.

System szwajcarski. System szwajcarski przypomina magistracki system niemiecki, chociaż gminy szwajcarskie mniej są zależne od władz centralnych, niż to ma miejsce w Niemczech.

Zainteresowanie publiczności sprawami samorządowymi jest duże; zainteresowanie to zwiększa się jeszcze tem, że istnieje system głosowania ludowego, który choć rzadko stosowany, jednak jest możliwy.

System amerykański. Zdaje się absurdem mówić o systemie amerykańskim jeżeli pomyśleć, że w Stanach Zjednoczonych Ameryki istnieje tyle różnych systemów zarządu komunalnego, wszystkie one jednak mają niektóre wspólne cechy. Jedną taką wspólną cechą jest całkowita niezależność od kontroli państwowej. Drugą wspólną cechą jest to, że zarządy komunalne traktuje się, jako przedsiębiorstwa i w tym duchu przeprowadzana jest cała organizacja. To jest przyczyną dla czego na czele zarządów stoją dyrektorzy, jak i w instytucjach prywatnych. Trzecią ważną cechą jest rola jaką odgrywa polityka stronnictw przy wyborach do rad gminnych niezależnie od zadań polityki komunalnej. W miastach, w których niema systemu dyrektorów stosuje się zasadę mianowania na krótki okres urzędników z wyboru. Ten system daje najgorsze rezultaty na bieg spraw i żeby uniknąć mianuje się dyrektorów z pełnomocnictwami pozwalającymi im kontraktować podległych im urzędników.

Zainteresowanie ludności wyborami do gmin jest bardzo wielkie, należy to jednak przypisać głównie polityce stronnictw i silnej organizacji partji politycznych. Zainteresowanie jednak ludności sprawami samorządowymi istnieje i poza wyborami i jest podtrzymywane przez dyrektora i urzędników oraz przez konkurencję różnych miast w prowadzeniu u siebie możliwie najlepszych urzędzeń i t. p. Jak nam komunikują brak jest jednostajności w postępowaniu w zarządach komunalnych Stanów Zjednoczonych. Zwykle bywa wybieranych po 5—6, a nawet 12—15 urzędników dzielnicowych, niezależnie od rad dzielnicowych. Ponieważ przy wyborach każdy uważany jest za odpowiedniego na dane stanowisko, dlatego wybory odbywają się więcej pod kątem osobistych skłonności, aniżeli względem na dobro ogólne. Dziwnem się wydaje zdala stojącym, jak może być w ten sposób prowadzony zarząd gminy. Przeto coraz więcej odzywa się głosów za wprowadzeniem dzielnicowych stałych dyrektorów i zwiększenie zarządu komunalnego przez oddanie agend państwowych.

(d. c. n.).

OKÓLNIK Nr. 17.

Do wszystkich Wydziałów Zarządu Miejskiego oraz Związków Zawodowych Pracowników Miejskich.

Podaje się do wiadomości pracownikom Zarządu m. Łodzi, iż uchwałą Magistratu Nr. 668 z dnia 7 lipca 1952 roku, postanowiono wstrzymać w roku budżetowym 1952/55 wydawnictwo opału na kredyt.

W związku z powyższem przypomina się, iż należność za opał, pobrany na podstawie okólnika Nr. 24 z dnia 24-go września 1951 roku, winna być pokryta do dnia 1 września 1952 roku.

Łódź, dnia 18 lipca 1952 r.

Prezydent:

w. z. (—) **St. Rapalski**
Wiceprezydent miasta.

Dyrektor Zarządu Miejskiego
w. z. (—) **Wł. Graliński**
Kierownik Oddziału.

OKÓLNIK Nr. 18.

Do wszystkich Wydziałów Zarządu Miejskiego oraz Związków Zawodowych Pracowników Miejskich.

Podaje się do wiadomości, iż w dniu 8 lipca 1952 roku weszły w życie „Przepisy o zaopatrzeniu emerytalnem pracowników Zarządu m. Łodzi i ich rodzin” w brzmieniu, uchwalonem przez Radę Miejską w dniu 16 czerwca 1952 roku. Przepisy te ogłoszone zostały w „Dzienniku Zarządu m. Łodzi” Nr. 27-A z dnia 8 lipca 1952 roku.

W związku z tem pracownicy miejscy, którzy w pismach nominacyjnych, wydanych do dnia 1 lipca 1952 roku, mają zaznaczone, że ich prawa emerytalne wypływają z „Przepisów o odprawach i zaopatrzeniu emerytalnem pracowników Zarządu m. Łodzi, zatwierdzonych przez Radę Miejską uchwałą Nr. IX z dnia 25 marca 1926 roku” oraz z „Przepisów o zaopatrzeniu emerytalnem pracowników Zarządu m. Łodzi i ich rodzin, zatwierdzonych przez Radę Miejską uchwałą Nr. XI z dnia 25 października 1950 roku, automatycznie zaliczeni zostają do kategorii pracowników miejskich, uprawnionych do korzystania z praw emerytalnych na podstawie „Przepisów o zaopatrzeniu emerytalnem pracowników Zarządu m. Łodzi i ich rodzin”, uchwalonych przez Radę Miejską w dniu 16 czerwca 1952 roku i ogłoszonych w Nr. 27-A „Dziennika Zarządu m. Łodzi” z dnia 8 lipca 1952 roku.

Jednocześnie zwraca się uwagę na treść § 11, ust. 3 oraz § 15, ustępy przedostatni i ostatni przepisów emerytalnych, w myśl których pracowników miejskich obowiązują:

1. termin jednoroczny na zgłaszanie Magistratowi nieszczęśliwych wypadków, wynikłych z powodu pełnienia obowiązków służbowych, i uprawniających do doliczenia lat do wysługi emerytalnej (§ 11, ust. 3).

2. termin dwuletni do ubiegania się o zaliczenie do wysługi emerytalnej lat pracy, wyszczególnionych w § 15 powołanych wyżej przepisów emerytalnych.

Zaznacza się, iż zawiadomienia o nieszczęśliwych wypadkach oraz podania o zaliczenie lat do wysługi emerytalnej pracownicy winni adresować do p. Prezydenta miasta i składać za pośrednictwem Wydziałów, w których są zatrudnieni.

Okólnik niniejszy należy ogłosić podwładnym etatowym pracownikom miejskim, którzy winni podpisami swemi stwierdzić przyjęcie treści tegoż do wiadomości.

Łódź, dnia 18 lipca 1952 r.

Prezydent:

w. z. (—) **St. Rapalski**
Wiceprezydent miasta.

f
Dyrektor Zarządu Miejskiego
w. z. (—) **Wł. Graliński**
Kierownik Oddziału.

KRONIKA MIEJSKA.

Zakończenie I turnusu półkolonij miejskich. W dniu 28 lipca r. b. w Parku 3-go Maja, odbyło się zakończenie, t. zw. I turnusu miejskich półkolonij letnich, organizowanych rok rocznie — staraniem Wydziału Opieki Społecznej Magistratu m. Łodzi — dla najuboższej dziatwy naszego miasta.

W zakończeniu półkolonij wzięli udział pp.: prezydent miasta — Bronisław Ziemięcki ze Swą Małżonką, kierownik Wojewódzkiego Wydziału Pracy i Opieki Społecznej — Krzyżanowski, na czele Wydziału Opieki Społecznej Magistratu m. Łodzi — T. Wisławski oraz zaproszeni goście.

Dziatwa z żalem żegnała półkolonje, dziękując Panu Prezydentowi Miasta za troskę i opiekę, poczem nastąpiły śpiewy i deklamacje. Następnie przemawiał kierownik kolonji p. Matula, podkreślając znaczenie półkolonji w życiu dziecka oraz niestrudzoną i ofiarną pracę samorządu łódzkiego na tem polu. W odpowiedzi p. prezydent Br. Ziemięcki w krótkich, lecz serdecznych słowach żegnał dziatwę, życząc jej zdrowia i sił do pracy w nowym roku szkolnym.

Wspomnieć należy, że na półkolonji przebywało przeciętnie dziennie 3100, dzieci, z liczby tej 431 — na rachunek Wojewódzkiego Komitetu do Spraw Bezrobocia. Dziatwa na półkolonji pozostaje od godziny 8-ej i pół do 4-ej po południu, pod nadzorem wykwalifikowanego personelu wychowawczego, otrzymując zdrowe posiłki 3 razy dziennie. Dzieci słabsze, których znajdowało się ok. 100, wypoczywały na leżakach. Zaznaczyć jeszcze trzeba, że dziatwę z krańców miasta przewożą i odwożą specjalne tramwaje.

Jaki pożytek przynosi dziatwie przebywanie na półkolonjach — niechaj posłuży fakt, że 50 proc.

dziatwie przybyło na wadze przeszło po 1 i pół klg.

W dniu 1-go sierpnia r. b. rozpoczyna się II-gi turnus półkolonij, na który zakwalifikowanych zostało 3.500 dzieci.

Zachorowania na choroby zakaźne. W ciągu tygodnia od dnia 3-go do 9-go lipca r. b. włącznie — zgłoszono do Wydziału Zdrowotności Publicznej następujące przypadki zachorowań na choroby zakaźne:

Dur brzuszny 22 przypadki (w tygodniu poprzednim 17 przypadków), czerwonka 2 przypadki (—), płonica 18 przypadków (20), błonica 13 przypadków (16), odra 21 przypadków (58), krztusiec 1 przypadek (9), gorączka połogowa 6 przypadków (2), trychinoza 1 przypadek (—).

Ogółem zanotowano w tygodniu sprawozdawczym 84 przypadków zachorowań na choroby zakaźne, w tygodniu poprzednim 104 przypadków.

Jak trzeba postępować, aby uniknąć duru (tyfusu) brzuszego? W związku z wypadkami tyfusu — Magistrat m. Łodzi — Wydział Zdrowotności Publicznej wydał odezwę do mieszkańców miasta następującej treści:

Tyfus brzuszny znów zaczyna się szerzyć w naszym mieście. A tak łatwo ustrzec się tej ciężkiej, często śmiertelnej choroby,

Trzeba tylko pamiętać, że:

1. Nie wolno pić surowej wody;
2. Nie wolno pić mleka nieprzetworzonego, gdyż w wodzie i mleku mogą się znajdować zarazki tyfusu, które przy gotowaniu giną;

3. Owoce należy obmywać wodą przegotowaną, albo obierać ze skórki, gdyż mogą znajdować się na nich zarazki tyfusowe;

4. Wszelkie produkty spożywcze (pieczywo, mięso i t. d.) należy

chronić przed muchami, gdyż muchy roznoszą zarazki tyfusowe;

5. Należy tępić muchy wszelkimi sposobami;

6. Trzeba myć ręce przed każdym jedzeniem, gdyż na rękach znajdować się mogą zarazki tyfusowe;

7. Nie należy odwiedzać mieszkań, w których znajdują się chorzy na tyfus brzuszny;

8. Należy poddać się szczepieniu przeciw tyfusowi brzuszemu, które polega na połknięciu 4-ch pigulek ze szczepionką (codziennie, w ciągu 4-ch dni, naczno jedną pigułkę). Pigułki te są absolutnie nieszkodliwe, a zabezpieczają od zachorowania na tyfus brzuszny na przeciąg około jednego roku.

Pigułki ze szczepionką nabywać można we wszystkich dozorach sanitarnych po cenie 50 groszy za 4 pigułki. Dozory te mieszczą się:

I Dozór Sanitarny — ul. Limanowskiego Nr. 37,

II Dozór Sanitarny — ul. Piramowicza Nr. 10,

III Dozór Sanitarny — ul. Żeromskiego Nr. 4,

IV Dozór Sanitarny — ul. Kopernika Nr. 19,

V Dozór Sanitarny — ul. Przejazd Nr. 86,

VI Dozór Sanitarny — ul. Sosnowa Nr. 1,

VII Dozór Sanitarny — ul. Wólczńska Nr. 251,

VIII Dozór Sanitarny — ul. Bazyliarska Nr. 4.

Gdy będziecie się stosowali do powyższych wskazówek — unikniecie tyfusu brzuszego!

20 przedsiębiorstw zlikwidowano w miesiącu czerwcu r. b. Według danych, posiadanych przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Magistratu m. Łodzi — w miesiącu czerwcu r. b. zostało zlikwidowanych 9 przedsiębiorstw handlowych i 11 przedsiębiorstw przemysłowych.

Kontrola sanitarna wszystkich miejsc sprzedaży mięsa i wytworów masarskich. W związku z wejściem w życie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 24. VI. 1931 roku o dozorze nad mięsem i przetworami mięsnymi — Wydział Zdrowotności Publicznej Magistratu m. Łodzi zarządził zbadanie przez miejskie komisje sanitarne wszystkich miejsc sprzedaży mięsa i wytworów masarskich, w celu sprawdzenia, czy wymienione wyżej rozporządzenie jest przestrzegane.

Zaznaczyć należy, że rozporządzenie to zabrania między innymi przechowywanie w miejscach sprzedaży mięsa siekanego i mielonego. Mięso może być mielone i siekane tylko na żądanie i w obecności kupującego.

OGŁOSZENIE.

Opierając się na Rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 31 sierpnia 1930 roku o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku (Dz. U. R. P. Nr. 91 poz. 527), Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 października 1929 roku i z dnia 31 sierpnia 1930 roku o regulowaniu cen zbóż chlebowych i jego przetworów oraz cegły (Dz. U. R. P. Nr. 91 poz. 607 i Nr. 60 poz. 480), Rozporządzeniu Wojewody Łódzkiego z dnia 8 kwietnia 1929 roku wreszcie na opinii Komisji do Ustalania Cen, wyrażonej na posiedzeniu w dniu 1 sierpnia 1932 roku. — niniejszem podaję do wiadomości mieszkańcom m. Łodzi co następuje:

Uchwałą Magistratu m. Łodzi Nr. 750 z dnia 1 sierpnia 1932 roku zostały wyznaczone następujące ceny maksymalne (najwyższe):

Na przetwory zbóż chlebowych za 1 klg. w detalu:

1) chleb żytni pytlowy 65%	zł. 0.55
2) 2 klg. bochenek chleba żytniego pytlowego	zł. 0.70
3) chleb razowy	zł. 0.50

W myśl § 10 zacytowanego wyżej Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych winni żądania lub pobierania cen wyższych od wyznaczonych, będą ukarani przez władzę administracyjną I Instancji według art. 4 i 5 wyżej zacytowanego Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej aresztem do 6 tygodni lub grzywną do 3.000 złotych, o ile dany czyn nie ulega surowszemu ukaraniu w myśl innych Ustaw Karnych.

Wyżej wyznaczone ceny maksymalne obowiązują na terenie m. Łodzi od dnia następnego po ogłoszeniu.

Łódź, dnia 2 sierpnia 1952 roku.

Prezydent m. Łodzi:

(—) B. Ziemięcki.

OGŁOSZENIE.

Kosman Mordka zagubił potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Magistratu m. Łodzi, na prowadzenie sprzedaży wody sodowej, owoców, warzywa i cukrów przy ul. Zielonej 42.

OGŁOSZENIE.

Kurkowski Józef, zam. w Łodzi przy ul. Limanowskiego Nr. 154, zagubił kartę rzemieślniczą, wydaną przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Magistratu m. Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Erdberg Mojżesz, zam. w Łodzi przy ul. Franciszkańskiej Nr. 9, zagubił potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Magistratu m. Łodzi.

PRZYMUSOWE LICYTACJE

Magistrat m. Łodzi podaje do wiadomości, że w dniach 10, 11 i 12 sierpnia 1952 roku odbędą się przymusowe licytacje u niżej wymienionych osób na pokrycie zaległych podatków względnie opłat, a mianowicie:

W DNIU 10 SIERPNIĄ 1952 R., MIĘDZY GODZ. 9 RANO a 4 PO POŁUDNIU:

Podatek od nieruchomości, placów budowlanych i umów:

1. Feder K., Cegielniana 6, meble	5. Kubiak Z., Barska 26, meble
2. Grenda K., Sierakowskiego 10, lustro	6. Munzer W., Limanowskiego 77, meble
3. Kirsz R., Zgierska 112, maszyna do szycia i meble	7. Szumpich M., Gnieźnieńska 8, maszyna do szycia i meble
4. Konrad H. Zgierska 74, maszyna do szycia i meble	

Opłaty na rzecz Zakładu Ubezpieczeń od Wypadków:

8. Kalinowski J., 11 Listopada 99, meble	9. Pasmanik I. M., Franciszkańska 19, pomnik granitowy

Opłaty na rzecz Funduszu Bezrobocia:

10. Adelfang J., Srebrzyńska 56, maszyna do wykończania papieru

Podatek od oświetlenia elektrycznego:

11. Benedykt Alter, Łągiewnicka 15, meble

Podatek widowiskowy:

12. Ickowicz I., Wolborska 19, meble	15. Ligowski O., Podrzeczna 8, 2 szafy sklepowe, bufet, 10 krzesel

Podatek od ładunków kolejowych:

14. Arkusz M., Staro-Wólczańska 9, zegar stojący

Opłata za prawo jazdy po mieście:

15. Falatycki Ch., Limanowskiego 105, meble 16. Götz J., Zachodnia 2/6, 4 stoły biurowe i kasa ogniotrwała 17. Kolski J., Cymera 15, meble	18. Korzec I., Karwińska 3, przedza 19. Luksenberg T. H., Drewnowska 30, meble 20. Wajnberg J., Młynarska 5, meble

Podatek od lokali:

21. Anszelewicz A., Podrzeczna 9, meble 22. Aldman H., Kościelna 4, meble 23. Aszkinajzer M., Młynarska 2, meble 24. Auerbach Ch., Piłsudskiego 24, meble 25. Brzyski M., Piłsudskiego 15, meble 26. Bursztyn I. M., Północna 25, meble 27. Balicki L., Kątna 4, meble 28. Cyncynates E., Piłsudskiego 21, meble, maszyna do szycia 29. Dawidowicz Sz., Podrzeczna 7, meble 30. Działowski S. i ., Nowomiejska 6, urządzenie sklepowe, waga, 31. Doński D., Piłsudskiego 25, meble 32. Dobrzyński G., Północna 25, maszyna do wyrobu swetrów 33. Dębiński J., Andrzeja 41, meble, maszyna do szycia 34. Epsztajn B., Al. I. Maja 19, meble, maszyna do szycia 35. Frajberg C., Nowomiejska 4, meble 36. Frenkiel D., Gdańska 28, meble 37. Fiedler W., Drewnowska 56, szafa 38. Frajdenrajch B., Al. I Maja 56, meble 39. Futerko D., Wólczańska 9, żelazo, narzędzia ślusarskie, pompa 40. Grynberg A., Pl. Wolności 6, meble 41. Grencl A., Piłsudskiego 15, meble, maszyna do szycia 42. Gołąb G., Nowomiejska 26, meble 43. Gutman A., Karwińska 6, meble 44. Hammer A. D., Piłsudskiego 18, meble, maszyna do szycia 45. Horowicz A., Północna 25, meble 46. Hendeles F., Północna 25, meble 47. Herszkowicz J., Zielony Rynek 9, urządzenie sklepowe, meble 48. Kupfer A., Nowomiejska 22, meble 49. Kenig D., Piłsudskiego 26, meble 50. Ketner M., Piłsudskiego 17, meble	51. Kuperberg M., Północna 25, meble 52. Kozłowski M., Północna 24, meble 53. Kubalak R., Al. Kościuszki 33/35, meble 54. Lida M., Piłsudskiego 16, meble, maszyna do szycia 55. Lipszyc W., Północna 25, 2 garderoby 57. Merczyński W., Plac Kościelny 4, meble 57. Merczyński W., Kościelny 4, meble 58. Nachman O., Północna 6, wiadra 59. Poznański D., Plac Kościelny 6, meble 60. Poznański J., Piłsudskiego 18, meble 61. Rochberg L., Podrzeczna 15, meble 62. Rajter J., Podrzeczna 7, garnitury męskie 63. Rozenweig I., Piłsudskiego 22, meble 64. Ringord A., Północna 26, parowa maszyna do robienia waty 65. Reuter A., Limanowskiego 47, zyran-dole 66. Szware R., Stodolniana 5, meble 68. Szładowska Ch., Piłsudskiego 16, meble, maszyna do szycia 69. Sznycer B., Piłsudskiego 16, meble 70. Szwarecowski Sz., Północna 24, łóżka i leżaki 71. Storobin St., Nowo-Kątna 5, meble, maszyna do szycia 72. Szymański A., Gdańska 11, meble, maszyna do szycia 73. Ton B., Młynarska 2, meble 74. Topin A., Piłsudskiego 2, meble 75. Tajtelbaum J., Zamenhoffa 16, meble, maszyna do szycia 76. Wolf S., Piłsudskiego 7, meble 77. Wajcman L., Piłsudskiego 24, 5 krendensów kuchennyh

78. Wicińska A., Gdańska 11, meble	80. Zajdenfeld J., Piłsudskiego 16, meble,
79. Zelmanowicz I., 11 Listopada 10, me-
ble, pianino, patefon	maszyna do szycia
	81. Zanger M., Żeromskiego 58, meble,
maszyna do krajania ciasta, waga

W DNIU 11 SIERPANIA 1952 R., MIĘDZY GODZ. 9 RANO a 4 PO POŁUDNIU:

Podatek od nieruchomości, placów budowlanych i umów:

82. Kałużyńska E., 11 Listopada 5, piani-
no i meble	85. Krauskopf E., Piotrkowska 51, meble

Oplaty na rzecz Funduszu Bezrobocia:

84. Tow. Chedes-Emes Ostatnia Pomoc
Piotrkowska 54, maszyna do pisania | 85. Rodberg S. i J., Piotrkowska 51, to-
war |
|---|---|

Oplaty na rzecz Wydziału Kanalizacji i Wodociągów:

86. Herszkowicz i Lipiński, Piotrkowska
Nr. 24, kasa ogniotrwała | 87. Kapłan A. M., Południowa 5, kasa
ogniotrwała |
|---|---|

Zlecenia różne:

88. Kirsztajn Sz., Al. 1-go Maja 52, garderoba

Podatek od przedmiotów zbytku:

89. Lachs T., Piotrkowska 85, meble

Podatek widowiskowy:

90. Kowalski Br., 11-go Listopada 16,
krzesła, fortepian, lustra | 91. Korngold i Tenenbaum, Moniuszki 1,
urządzenie restauracji |
|---|--|

Składka na rzecz Gminy Żydowskiej:

92. Dobrecki S., Śródmiejska 11, meble,
patefon	94. Taube S., Zachodnia 52, meble
95. Sztajnsznajder J., Cegielniana 11,
kasa ogniotrwała	95. Wald J. A., Al. I. Maja 49, kredens
pokojowy

Oplata za prawo jazdy po mieście:

96. Dziewięcki Ch., Składowa 25, meble	101. Rotband L., Zielona 6, maszyna do
pisania i biurko
97. Goldman P., Składowa 54, meble	102. Stachura St., Wysoka 14, węgiel
98. Lichtensztajn B., Piramowicza 4,
meble	103. Świątkowski M., Kilińskiego 77, me-
ble
99. Lesner J., Wysoka 26, meble	104. Sztern U., Kilińskiego 50, meble
100. Meller M., Składowa 25, meble	

Podatek od zbytku mieszkaniowego:

105. Fajnberg A., Narutowicza 56, ma-
szyna do szycia | 106. Milker M., Piotrkowska 15, radio
4-lampowe |
|--|--|

Podatek od lokali:

107. Ajzenberg Z., Składowa 19, meble	109. Branicki E., Składowa 51, meble,
maszyna do szycia
108. Hudela A., Śródmiejska 48, meble	

110. Berłowicz J., Żeromskiego 27, meble
111. Burakowski M., Żeromskiego 27, meble
112. Berliner Ch. S., Zielony Rynek 7, 200 mtr. wataliny
113. Boruszek I., Zielona 5/7, meble
114. Broziński U., Piłsudskiego 72, meble, urządzenie sklepowe
115. Baumgarten E., Piłsudskiego 51, meble
116. Baum D., Piłsudskiego 37, urządzenie sklepowe
117. Bachajer A., Piłsudskiego 33, meble
119. Ciorach J., Składowa 31, artykuły spożywcze
120. Cyrański F., Żeromskiego 27, meble
121. Cygler A., Narutowicza 56, meble
122. Czubiak St., Piłsudskiego 37, meble
123. Czudnowski A., Piłsudskiego 32, meble
124. Fidler A., Żeromskiego 27, meble
125. Familjer P., Żeromskiego 25, meble
126. Frydwald S., Żeromskiego 25, meble
127. Fryzerman H., Zielona 38, meble
128. Flek Z., Piłsudskiego 27, meble, maszyna do szycia
129. Gustawski W., Wodna 19, meble
130. Goldman P., Składowa 34, meble, maszyna do szycia
131. Glaser M., Zielona 5/7, maszyna do pisania
132. Gutstadt L., Piotrkowska 26, maszyna do krojenia papieru
133. Gliksberg L., Południowa 16, meble
134. Gecow S., Piłsudskiego 31, garderoba
135. Henołowicz R. N., Śródmiejska 4, meble
136. Hoherman Ch., Zielona 40, meble
137. Joskowicz J., Gdańska 15, meble
139. Kusy M., Składowa 23, meble
140. Kosińska H., Wysoka 19, meble
141. Kozłowski M. M., Zielony Rynek 2, meble
142. Krakowski J., Piłsudskiego 35, meble
143. Lesner J., Wysoka 26, mąka
144. Lam M., Składowa 25, meble
145. Litowski H., Narutowicza 11, meble
146. Lerman Ch., Żeromskiego 27, meble, maszyna do szycia
147. Laks R., Żeromskiego 24, meble
148. Lewi H., Zielona 40, meble,
149. Lidzbarskiej P., Spadkobiercy, Zielona 6, meble
150. Lubaw J., Zielona 6, kredens, pianino
151. Lewkowicz J. B., Targowa 14, meble
152. Machtinger J. L., Piłsudskiego 51, meble, maszyna do rękawiczek
153. Najman A., Piłsudskiego 27, meble
254. Openheim H., Zielony Rynek 3, meble
155. Orensztajn Ch., Śródmiejska 50, meble
156. Przyk R., Zielony 59, meble
157. Preis Sz., Zielona 5/7, meble
158. Plazer M., Zielona 5/7, maszyna do liczenia i pisania
159. Lewkowicz J., N.-Targowa 14, meble
160. Rotfogel D., 6-go Sierpnia 21/23, meble
161. Rozenberg E., Zielona 40, meble
162. Rotband L., Zielona 6, maszyna do pisania i meble
163. Rabinson Sz., Piotrkowska 26, zegar
164. Rak M., Zawadzka 12, maszyna do pisania
165. Szybel M., Zielony Rynek 2, meble
166. Sawicki R., Piłsudskiego 35, meble
167. Steigert L., Piłsudskiego 32, kredens pokojowy
168. Stoniowski M., Śródmiejska 16, meble
169. Szajniak Sz., Piłsudskiego 29, meble
170. Szeffner R., Piłsudskiego 29, meble
171. Tobiasz Ch., Składowa 34, meble, maszyna do szycia
172. Teich B., Zielona 6, meble
173. Urbach Sz., Śródmiejska 16, meble
174. Ulrich M., Piotrkowska 97, meble, kasa ogniotrwała urządzenie sklepowe
175. Waksberg Ch., Śródmiejska 16, meble
176. Wajs Sz., Południowa 32, meble, maszyna do szycia

177. Zylberberg B., Składowa 40, meble	179. Zelman M., Zielona 40, meble
178. Frydman I. M., Żeromskiego 25, meble	180. Zalcman M., Żeromskiego 24, mąka, maszyna do wyrobu ciasta

W DNIU 12 SIERPNIĄ 1952 R., MIĘDZY GODZ. 9 RANO a 4 PO POŁUDNIU:

Podatek od nieruchomości, placów budowlanych i umów:

181. Janas P., Kijowska 2, meble	184. Szer J., Grodzieńska 9, meble
182. Kenig F., Pabjanicka 49, meble biurowe, 2 konie i 2 wozy	185. Szeferner J., Kilińskiego 146, meble
183. Markiewicz J., Nowa 8, kozetka	186. Titz E., Rzgowska 61, maszyna do szycia i meble

Opłaty na rzecz Funduszu Bezrobocia:

187. Bialer I., Wólczajska 128, kasa ogniotrwała, 2 stoły i szafa

Zlecenia różne.

188. Głowiński I., Żeromskiego 85, pianino i meble	189. Weinert L., Piotrkowska 269, kredens

Opłata za prawo jazdy po mieście:

190. Bartoszewski Z., Napiórkowskiego 140, maszyna do szycia	193. Krzyżanowski J., Kijowska 7, meble
191. Dyszyński A. i S., Rokicińska 131, kredens, bufet	194. Kucner St., Rokicińska 9, meble
192. Krzynówek St., Napiórkowskiego 148, meble	195. Pawłowski J., Rokicińska 18, meble
	196. Zarzewski W., Napiórkowskiego 146 krzesła

Podatek od zbytku mieszkaniowego:

197. Michel S., Sienkiewicza 100, meble

Podatek od lokali:

198. Buchole E., Kilińskiego 145, meble, maszyna do szycia	206. Łódzki Okr. Kom. Piłki Nożnej, Piotrkowska 174, maszyna do pisania
199. Bialer Sz., Zarzewska 6, meble	207. Morgentaler R., Główna 51, meble
200. Grobelna Sz., Napiórkowskiego 55, meble	208. Mastbaum N., Abramowskiego 42, meble
201. Gostomski K., Napiórkowskiego 25, meble biurowe, maszyna do pisania	209. Mrowiec A., Radwańska 11, meble
202. Hofer M., Kilińskiego 172, meble	210. Michalski M., Napiórkowskiego 152, meble, maszyna do szycia
203. Koplłowicz J., Kilińskiego 134, dwa lustra	211. Pelta M., Główna 57, urządzenie sklepowe, lustra, krzesła
204. Kaiser E., Radwańska 59, meble, maszyna do pisania	212. Tenenbaum I., Piotrkowska 271, meble
205. Kamiński St., Karola 1, meble	213. Wiśniewski Cz., Radwańska 49, meble
	214. Zylberszac I., Główna 41, meble